

ВЕСЕЛКА

ЖУРНАЛ
ДЛЯ ДІТЕЙ

THE RAINBOW
A CHILDREN'S MAGAZINE

Леся Козак з Торонта, Канада, пише:

Дорога „Веселко!”

Я називаюся Леся Козак. Маю 8 років. Ходжу до третьої класу англійської і до третьої класу української школи. Цього року я дістала дарунок: 12 чисел „Веселки” з 1970 року. Під час вакацій я їх всі прочитала.

Маю сестричку Олю 5 років. Вона уважно слухала, як я читала, і дуже полюбила віршики „Гоця Драла”.

Відповідь Редакції

Дорога Лесю! Дякуємо за віршики. Один був поміщений у листопадовому числі, другий вмістимо пізніше. Тішить нас, що Ти й Твоя сестричка Оля стали передплатниками „Веселки” й що журнал Вам подобається. Привіт!

Загадка

Кучерява і вродлива,
Як голубка тая сива,
Іще змалку Дружка люба
Полюбила дуже Чуба.
Чи у полі, чи в дорозі,
Чи в теплі, чи на морозі —
Всюди, всюди Дружка люба
Нерозлучно біля Чуба:
У господі — на кілочку,
В церкві жде його в куточку;
Світові звичаї знає:
Кого всеріне — привітає;
Перед ворогом гордує —
Мов не бачить, мов не чує.
А нехай Чуб пошуткує
І без неї помандрує —
Всі сміятимуться з нього:
— Он дожився Чуб до чого!

Мабуть, дуриць набрався,
Що і Дружки відцурався.
Бо миряни звикли бачить,
Що буває Дружка люба
Всюди, всюди біля Чуба.
От вам загадка новенька, —
Нашептала Муза-ненька.

Хто ж така Дружка люба,
Що кохає дуже Чуба?
Знайте — ніде правди діти —
То смушева шапка, діти.

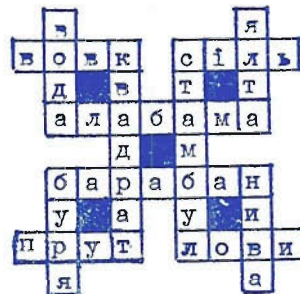
Леонід Глібів

Поясню: чуб — тут те саме, що волосся; смушева шапка — шапка з сірої овечої вовни.

ЩО ЦЕ?

Без рук, без ніг у воді плаває.

РОЗГАДКИ ЗАГАДОК І РОЗВ'ЯЗКИ РОЗВАГ ЗА ЖОВТЕНЬ Ц. Р.: ХРЕСТИКІВКА:

ЗАГАДКА Л. ГЛІБОВА: Сонце й ніч. УКРАЇНЬКА НАРОДНА ЗАГАДКА: Дерева.

ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ КОЖНОГО ВІКУ

з кольоровими ілюстраціями виходить кожного місяця у Видавництві „Свобода” заходами Українського Народного Союзу. Редагус Колегія з членів Об'єднання Працівників Літератури для Дітей і Молоді. Річна передплата становить у ЗСА — 4.00 дол., у інших країнах — рівновартість цієї суми. Ціна окремого числа — 40 центів. Ціна подвійного числа — 60 центів. Обкладинка роботи Ніни Мриць.

“THE RAINBOW” — “VESELKA”

Published monthly, except May-June and July-August
Bi-monthly at Jersey City, New Jersey

81-83 Grand Street — Jersey City, N.J. 07303
Subscription \$4.00 per year.

Entered as Second Class Mail at Jersey City, N.J.

Ілюстрація на обкладинці:
Юрій Козак — Небесний Гість у лісі.

ЧЕМНИЙ ЮРА

Шепче ангелик: – Цить, цить!
Тут на піжву Юра спить –
Чемний був, ні з ким не бився,
Вранці, ввечері молився,
В церковці бував щосвята,
До садочка все ходив –
Подарунка заслужив.

Галина ЧОРНОВИЦЬКА

І ЗАЙЧИК ЧЕКАЄ НА СВ. МИКОЛАЯ

(До ілюстрації Юрія Козака на обкладинці)

Нарікає бідний зайчик:
„Під кушем я змок.
І коли то землю вкриє
сніжний килимок?”

Вітриган свистун-шумило
вже нехай би змовк:
я за шумом не почую,
як підійде вовк.

Слава Богу! Два дні падав
білий пух-сніжок.
Буде йти святий Микола
в місто до діток,
він побачить попід лісом
мій малий слідок,
то й мені морквину кине
і смачний листок.

ГРУДЕНЬ

Вже зима мете снігами,
Вкрилась льодом гладь ріки,
Не сидіться коло мами —
„Ой, пустіть нас на санки!“

Ми у парк на гірку підєм,
Ми подивимось у гай,
Чи туди до нас не іде
З неба в гості Миколай.

Н. САВЧЕНКО

ДІД МОРОЗ

(П'єса-казка для дітей в 3-ох діях з піснями й танками)

Д І Я П.

Ліс. Зима. Просто глядаєш у глибині велика ялинка. Під нею пеньок. Направо й наліво прогалини маленькі ялинки. З-під куща вискакує Заєць і двоє зайченят.

ЗАЄЦЬ (оглядається на всі боки). Ой, як холодно! Таких морозів навіть мій тато, Заяча Губа, не пам'ятає. Ялиночки від холоду потріскують. Лапочки від холоду зовсім звело. (Розтирає лапки й прислухається). (Двоє зайченят вискакують, стають одне проти одного, співають і танцюють).

ЗАЙЧЕНЯТА.

Ми маленькі зайченятка,
Веселенькі ми хлоп'ятка,
Ми умієм танцювати,
А як треба, то й втікати.
(показують, що втікають в різні боки)
Бо ті люди дуже злі,
(говорять це плаксиво)
Чи в лісах, чи на ріллі
(лапками втирають сльози)
Все на зайчиків полюють...
(весело)
Але ми водно танцюєм!
Хоч зима лютує дуже,

Ми не змерзнем, любий друже —
Кожушки у нас сіренькі
(гладять себе)
Та легенькі і тепленькі.
Ми їх пильно бережем
(грозять лапками)
Не дамося — утечем!
(жартуючи, розбігаються і знову танцюють)
Боїмося дуже пса,
(трусяться)
Бо як схопить — закуса!

ЗАЄЦЬ (що весь час скакав, то шукаючи поживи, то милується дітьми, наставивши вухо). Тихо, діти, бо ще, не дай Боже, накличете біду і справді набіжить якийсь собака! Справжній заєць повинен бути обережний і боязкий. (Хапається за живіт). Ой, як їсти хочеться, а тут нічого нема!

КРУК (входить зліва). Кра, кра, добридень, пане Зайче!

ЗАЄЦЬ. Доброго здоров'я, пане Круче. Як ся маєте?

КРУК (киває дзьобом). Кра, кра, чиста біда! Їсти нічого нема! Зима люта й холодна, і наша братва вся голодна. Я вже три дні нічого не їв.

ЗАЄЦЬ (хапається за живіт, а зайченята за ним). Ой, аж замлоло, ой не нагадуйте про їжу!

Так їсти хочеться, що аж живіт болять! (*При-
слухається*). Здається, хтось іде сюди. Так і є.
(*Втікають всі під куці, Заєць направо, Крук
— наліво*).

(*Зліва виходить Орися, в хустці і з вуз-
ликом. Сідає на пеньок. Оглядається*).

ОРИСЯ. Як тихо! Я боялася, що в лісі страшно,
а воно ні! Сьогодні Син Божий народився і
всі звірі, — кажуть люди, — добрі. Сьогодні
їм не вільно людини займати. А ще кажуть
люди, ніби Бог дав так, що кожна звірина
сьогодні може говорити, як людина.

(*Погинає їсти хліб*).

(*Справа виглядає Заєць, за ним Зайче-
нята, зліва — Крук*).

ЗАЄЦЬ (*сам до себе*). Що воно таке? Здається,
людина. Вона їсть! Ой, як мені їсти хочеться!
Може це добра дівчина, ану попрошу. (*Ви-
лазить з-під куца несміливо*).

ОРИСЯ (*встає і прислухається*). Що воно там під

Сцена в хаті (I дія) — Колядники

кущем тріщить? (*Підходить направо*).

(*Заєць ховається під куці*).

ОРИСЯ (*приглядається*). А, це Зайчик! Зайчику,
бідненький, ти певно змерз?

(*Заєць присідає і труситься*).

ЗАЄЦЬ. Ой, ой, страшенно змерз!

ЗАЙЧЕНЯТА (*пищать*). І ми, і ми також померз-
ли...

ОРИСЯ. О, та тут і Зайченятка. Бідненькі! (*Гла-
дить їх по головкам*).

КРУК (*вилазить зліва і приглядається обережно*).

Як воно це так, кра, кра: людина і не б'є
Зайчика, а жалує? Це, видно, якась добра
дівчина. От якби всі люди були такі добрі до
нас, птахів, щоб жалували нас і не видирали
наших гнізд. (*Знову ховається*).

ОРИСЯ (*до Зайченят*). Може й ви голодні, їсти
хочете?

(*Зайчики хатаються за живот*).

ЗАЙЧЕНЯТА. Ой, хочемо, хочемо, люба дівчин-

Сцена в лісі (II дія) — Розмова сирітки з зайчиком

ко, ми такі голодні, три дні нічого не їли.
(*Хатаються за живот, трусяться*).

ОРИСЯ (*дає Зайцям хліба*). Бідненькі, ось нате,
їжте!

(*Зайці їдять. Виходить зліва Крук*).

ОРИСЯ (*обертається*). О, тут ще хтось є? А, це
крук! А ти не змерз?

КРУК. Ой, змерз, змерз, кра, кра, і їсти дуже хочу.

ОРИСЯ (*кришить йому хліба*). Їж, їж, любий
Кручку! (*Гладить його по голові*).

(*Крук клює кришки. Виходить справа Дід
Мороз*).

ДІД МОРОЗ (*сам до себе*). Багато, багато роботи
в Діда Мороза: присипати землю снігом, по-
замітати всі дороги. Нехай собі під білою пе-
риною трохи відпочине земелька. Хе-хе-хе!
(*Сміється*). А навесні нап'ється добре водиці,
як сніг розтопиться, зерно краще проросте і
вродить. Заколосяться буйні ниви і вродять
багато-багато хліба, щоб усім діткам виста-
чило. (*До дітей на залі*). От, що робить Дід
Мороз! А ще ж треба було понаводити на рі-
ках мости з льоду, шибки розмалювати візе-
рунками вам — діткам на втіху. От тепер усе
скінчив і спочинати можна! (*Іде до пенька*).
Даремно мене люди лають, а діти бояться.
Ні добрим людям, ні добрим дітям нема чого
боятися Діда Мороза. Слухняним та добрим
діткам він гостинці приносить на ялинку.
(*Обертається*). А це що таке: Зайці і Крук
щось їдять, де вони взяли? (*До них*) Хто це
вам дав? (*Озирається*).

ЗАЄЦЬ. Це вона, ось та дівчинка нам дала. Он
вона сидить. Вона так добра, пожалувала нас.

ДІД МОРОЗ (*підходить до Орисі*). Добридень,
дівчино, де ти тут узялася?

ОРИСЯ. Добридень (*встає і кланяється*) вам,
Дідусю! Мене мачуха вигнала з дому.

ДД МОРОЗ *(сідає коло неї)*. А за віщо ж, розкажи. Може ти працювати не хотіла, або не слухала, чи була нечемна?

ОРИСЯ *(спустивши голову)*. Я старалася все робити для мачухи, як уміла, та нічим не могла догодити їй. Все лаяла мене, а тепер ось вигнала.

ДД МОРОЗ. Вигнала, кажеш, гм!.. *(Підходить до Крука і говорить до нього тихо)*. Слухай, Круче, полети швидко на село та розпитай все за дівчину: хто вона, яка та завіщо її мачуха вигнала. Та й за мачуху не забудь розпитати добре і хутко вертайся! *(Крук відлітає. Мороз вертається до Ориси й сідає поруч)*. От ти, бачу, пожалувала Зайців і Крука й дала їм їсти, то може й дідові даси?

ОРИСЯ *(віддає останній хліб, кланяється)*. Натє, Дідусю, їжте на здоров'я! Не погнівайтесь, що мало, більше не маю.

ДД МОРОЗ *(гладить її по голові)*. Добра ти дівчина, добра, всіх бідних жалуюєш.

ОРИСЯ *(дивиться на Зайченят, що бавляться)*. Які любі Зайченятка, подивіться, Дідусю! *(Підходить до куца)*.

(Прилітає Крук і підходить до Діда Мороза, в глибині).

ДД МОРОЗ. Ну, кажи, що ти довідався про дівчину?

КРУК. Кра, кра! Зараз, зараз! Я так швидко летів, аж засапався. Чого я тільки не довідався! *(Мотає головою)*. Кра!.. Це дівчина Орися, сирота, лишилася з мачухою. Дівчина дуже добра, працювита й тиха, все село її любить. Кра!.. Так лиха мачуха не любила, зненавиділа її, бо має свою дочку, Явдоху. А то таке ледащо, нікчемне! Кра!.. Тільки й знає, що їсть та спить. Кра, кра! І ото люта баба вигнала бідну Орису проти ночі.

ДД МОРОЗ *(хитає головою)*. Ну, добре, то дівчину треба нагородити. Лети ж, Круче, а ви, Зайці, біжіть і привезіть сюди скриню, повну добра. Виберіть з моїх скарбів щонайкращу. *(Зайці і Крук зникають. Орися дивиться здивована. Дід Мороз сідає поруч неї)*. Знаю вже, що ти справді добра дівчина, а знаєш, хто я?

ОРИСЯ. Ні. Може ви, дідусю, панотець який?..

ДД МОРОЗ. Я — Дід Мороз!

ОРИСЯ *(зривається)*. Ох, мені лишенько! *(Благально складає руки)*. Не морозьте ж мене, Дідусю, я нікому кивди не заподіяла!

Едвард Козак — Зустріч Ориси з Дідом Морозом

ДД МОРОЗ *(гладить Орису по голові ласкаво)*. Знаю, знаю, не бійсь! За те, що ти така добра та працювита, а навіть до злої мачухи слухняна, я хочу тебе нагородити.

(Зайці і Крук привозять скриню).

ДД МОРОЗ. Ось на, це тобі скриня з добром, це все твоє, бери та Діда Мороза згадуй! *(Розкриває скриню)*.

ОРИСЯ *(зазирає в скриню, сплескує руками захоплено)*. Матінко моя! Невже оце все моє!?! *(Кланяється до Діда Мороза)*. Спасибі ж, спасибі вам, дідусю! *(Цілує його в руку, добуває по герзі і примірює: намисто, хустку тощо)*. Ой, яке ж це все гарне! *(Нерішучо)*. Чи воно справді моє?

ДД МОРОЗ *(сміється)*. Хе-хе-хе! Твоє, твоє, носи на здоров'я! Там у скрині насподі ще й гроші є. Знаю, що ти добра дівчина й обернеш гроші на добро не тільки своє, а й свого народу.

ОРИСЯ *(кланяється)*. Я насамперед пожертвую на „Рідну Школу“.

ДД МОРОЗ *(до Зайця і Крука)*. Гей, завезіть цю скриню до Орисиного дому.

(Заєць спереду, а Зайченятка і Крук ззаду підпишають скриню).

ОРИСЯ. Бідний Зайчику, тобі певно тяжко?

ЗАЄЦЬ. Нічого, для такої доброї дівчини не шкода й потрудитись трохи!

З а с л о н а

Д І Я Ш.

Та обстановка, що й в II-ій дії

(Входять зліва від глядачів: Магуха, Орися, Явдоха і парубок. Орися в новій хустці і козушанці).

МАЧУХА (до Орисі). Ну, показуй, де ти сиділа, а де тут був твій Дід Мороз.

ОРИСЯ. Ось тут я сиділа, а він з лісу вийшов.

МАЧУХА. Ну, то добре, йди вже собі, а то чого доброго ще одну скриню добра дістати схоцеш. Буде з тебе й однісі. Пхи! (Зневажливо махає рукою). Моя Явдошка три скрині привезе. (До Явдохи). Сідай, Явдошко, сідай ось тут! (Садовить, окутує їй ноги). На, ось тут тобі книш, сало, ковбаска, яблучка, горішки. Їж та Мороза дожидай! Та дивись, нікому нічого не роздавай, сама все з'їж! (До парубка). А ти йди, привези трое саней, бо добра буде багато.

ЯВДОХА. От іще чого не бачила, щоб я та кому що дала, ще б пак! Я й сама все поїм.

МАЧУХА. Так, дочко, так, добре! Нікому нічого! А як ті клятві Зайці й Крук появляться, то жєни їх ломакою, ломакою. На, ось тобі добра ломака. (Піднімає і дає. Явдоха бере).

ЯВДОХА. Не бійтесь, мамо, я їх як почастую, то довго мене пам'ятатимуть. (Умощується).

МАЧУХА. А як приїде Дід Мороз, то дивись на-кажи йому, щоб усього надавав та щоб усе було якнайкраще. Та не одну скриню, як Оришці, а бодай три дав, а як і десять, то не зашкодить, нехає дає!

ЯВДОХА. Не бійтесь, я й з Дідом Морозом справлюся.

МАЧУХА (любується). От розумна дитина, не так, як та Оришка, що все розкидає. Ну, сиди ж, а я піду подивлюся, чи не йде вже часом той Дід Мороз. Тепло тобі буде, їсти маєш що, то й сиди спокійно! (Виходить у глибину, за ялинки).

(Явдоха їсть. Справа визирає з-за куца Заєць, зліва Крук. Вона їх не бачить).

ЗАЄЦЬ (потиху до Крука). Дивись, знову тут дівчина, але вже не та, а якась інша. Може й ця добра й їсти дасть, бо вже знову їсти захотілося.

ЗАЙЧЕНЯТА (разом підстрибуючи). Їсти, їсти, їсти!

КРУК (киває головою і махає крилами). Кра, кра! І мені страшенно їсти хочеться! Попросимо у дівчини.

ВСІ РАЗОМ. Попросимо! (Підходять до Явдохи). ЗАЄЦЬ. Дівчино, дай мені їсти.

КРУК. Кра, кра! І мені!

ЗАЙЧЕНЯТА. І нам, і нам!

ЯВДОХА (зривається). А це що за напасть! Зайці і Крук? Гетьте мені, а то я вас зараз як почастую (шукає палиці, хапає), то будете мене довіку пам'ятати! (Кидає в Зайців, ті втікають. Кидає в Крука, той також утікає).

ЗАЄЦЬ (втікаючи). Ой, ой, яка недобра дівчина!..

ЗАЙЧИК 1. Ой, мене в лапку вдарила! (Трусить лапкою).

ЗАЙЧИК 2. А мене в вушко. (Тре вушко. Звірята ховаються під куці по боках).

ЯВДОХА (хукає на руки, тупотить ногами, злісно говорить). Та що це й досі Мороза не видно? Вже я й змерзла, а він не йде. Щоб уже його принесло швидше! (Крижить). М-а-м-о, я з-м-ер-зла!.. Мені холодно!.. Де ви?..

МАЧУХА (з-за куців крижить здалека). Я тут! А Мороза не було?..

ЯВДОХА. Не б-у-л-о! Тільки Крук та Зайці мені докучають!..

МАЧУХА (крижить). Жєни їх ломакою, ломакою!.. Та зачекай, дочко, зачекай, бо шкода трьох скринь добра кидати!

(Входить Дід Мороз. Увесь у білому, герез плєге торба з снігом).

ДІД МОРОЗ. Здорова була, дівчино!

ЗАЄЦЬ (з-під куца). Ой, не підходьте, не підходьте, Діду, близько, бо то така недобра дівчина, що страх! В мене ломакою кинула, моїх дітей трохи не повбивала! (Ховається).

ДІД МОРОЗ (до Явдохи, що їсть і не звертає на нього уваги). Що ж це ти, дівчино, і привітатися з старшою людиною не хочеш? (Сідає). Ну, а може б ти мені старому хоч скибочку хліба дала: їсти дуже хочеться.

ЯВДОХА (сердито). Ось дивіться, не бачила — хліб жебракам роздавати, а не пішов би ти звідцїля? Бо я тебе як почастую, то знатимеш, як жебрати! (Зривається, хапає ломаку і кидає в Діда, але не влугає).

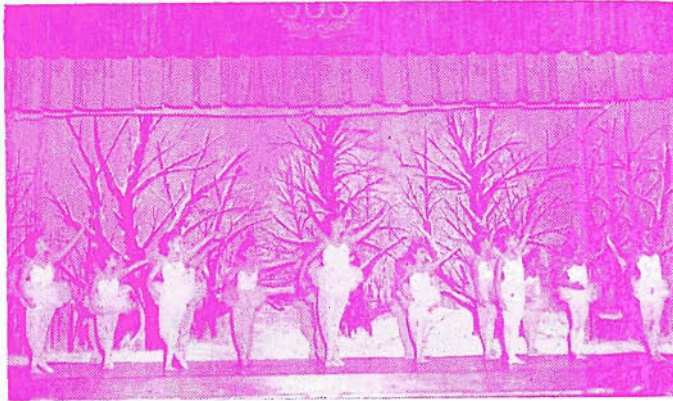
ДІД МОРОЗ. Так ось ти яка! Старого ломакою! Добре! Коли так, то я ж тебе покараю. (Обкидає її снігом з торби).

ЯВДОХА. Ой, мамо, мені холодно, сніг засипає, де ви?

МАЧУХА (здалека). Явдошко, зачекай! А Мороза не було?

ЯВДОХА (*крижить*). Не було, а тільки якийсь жабрак учепився: дай йому хліба, та й дай.
 МАЧУХА (*здалека*). А ти його ломакою! (*Павза*). Ой, дочко, я в сніг провалилася. Рятуйте, люди добрі!..
 ДІД МОРОЗ (*гукає*). Ей, зимо люта, сніжинки!

Балет сніжинок — Балет укладу балерини Роми Прийми-Богачевської

(*Входить Зима, танцює. Трохи згодом злітаються сніжинки, стають у ряд по ліву й праву сторону і роблять так, ніби сиплять сніг. Потім поволі присідають, схилиють головки і застигають. Руки — як для лету. Зима, танцюючи, засипає їх снігом і щезає. Входить Цариця Сніжинок з гарівною палицею, танцює й оживляє сніжинок, уставляє їх рядами і всі, співаючи, танцюють.*)

Білесенькі Сніжиночки
 Вродились ми з води,
 Легенькі, як пушиночки
 Спустилися сюди.

Матуся наша рідная
 Холодна і суха,
 Бо дуже змерзла, бідная,
 Вона без кожуха.

Ми хмарою носилися
 Під подувом зими
 І весело крутилися
 Метелицею ми.

Отож її нагріємо,
 Устелемо сніжком,
 Мов ковдрою накриємо
 Легесеньким пушком.

Тепер ми хочем спатоньки,
 Мов дітоньки малі,
 І лишемо до матінки,
 До рідної землі.

Нехай зимою лютою
 Спочине вона в сні,
 Щоб зеленню пахучою
 Укритись павесні.

Але вітрець буйнесенький
 Жене і крутить нас,
 Не дми, не дми, дурнесенький,
 Бо спатоньки нам час!

Щоб ниви колосистої
 Був добрий урожай,
 Щоб долі променистої
 Зазнав наш Рідний Край!

(*Співають і танцюють. Цариця Сніжинок посередині. Сніжинки злітаються навколо, стають на*

коліна, молитовно підносять головки до неба і простягають руки, потім зникають. Танок укладається відповідно до змісту, як руханку.)

Входять Оріся і Парубок.

ОРИСЯ (*гукає*). Явдошко, сестричко, де ти? Озовись! Де б це вона могла бути? Сиділа ось тут... (*Клиге*). Мамо!..

(*З-під кущів вискакують Заєць і Крук.*)

ПАРУБОК (*що досі шукає Явдоху*). А це що? Заєць і Крук не бояться і йдуть до тебе?

ОРИСЯ (*їх гладить*). Це мої приятелі!

ПАРУБОК. Піду, покличу людей та пошукаю в лісі, може тітка десь у сніг впали.

ЗАЄЦЬ. Дівчино, твою мачуху й Явдоху заморозив Дід Мороз. Він уже і так знав, що вони недобрі. А тут Явдоха на мене, на Крука, і навіть на Діда Мороза ломакою кидала. Тому він їх і покарав. А ось і Явдоха лежить!

ОРИСЯ (*притапає до Явдохи*). Сестричко моя бідна! (*Пробує її оживити, хукає, розтирає руки, ноги, цілує*). Боже милосердний, поверни їй життя, зжалься над нею!

(*Явдоха потрохи озгунює, ніби прокидається зі сну.*)

ЯВДОХА. Де це я? Мені снився страшний сон: ніби Дід Мороз заморозив мене, а зима снігом засипала, а тепер мені так легко й гарно, ніби я не та, що була... (*Оглядається, зривається*). Так, це не сон, я в лісі! (*Багить Орісю, кидається до неї*). Це ти, сестричко моя люба, зі мною? Яка ж ти добра! А я була така лиха до тебе, до всіх людей і звірят! (*Обіймаються і цілуються*). А де ж це мати? (*Крижить*) Мамо!

ЯВДОХА. Пригадую, пригадую: вони десь кричали. Ходім, пошукаєм!

ОРИСЯ. Ходім, пошукаєм!

(*Обидві виходять за кущі*)

ЗАЄЦЬ і КРУК (*вилізують із-під кущів і говорять разом*). Що ми чуємо, чи це та сама Явдоха?!

ЗАЄЦЬ. Е, та вона тому була зла, що мати її добра не навчила. Я б мачухи не оживив.

КРУК. Кра, кра!.. Я б теж! Але ця добра Оріся готова чого доброго випросити в Бога, що й та злюща оживе.

ЗАЄЦЬ. А, може, й вона поправиться?

КРУК. Кра, кра, то вже справа затяжка! (*Повертається до залі*). А що ви, діти, скажете, чи треба оживити Мачуху, чи ні?

(*З залі діти, раніше намовлені, кричать: „Так, так, треба оживити!“*)

ГОЛОСИ ЛЮДЕЙ (з лісу). Знайшли, знайшли!

Ось у рові! Замерзла!

ГОЛОСИ ОРИСИ Й ЯВДОХИ. Мамо, мамочко! (Плазуть).

ГОЛОС ОРИСИ. Господи Боже, молю Тебе, благаю, даруй моїй матері життя!

КРУК. Ну, що, не казав я тобі?

(Крук і Засць швидко втікають у куці. Входить Магуха, яку піддержують Оріся й Явдоха).

МАЧУХА (плаже, обіймає дівчат). Діти мої любі, Орисечко моя дорога, бідна дитино! Винна ж я перед тобою, ой як винна! Недобра була до тебе, несправедлива.

ЯВДОХА. І я також!

ОБИДВІ РАЗОМ. Прости, прости нам!

(Хогуть впасти на коліна, Оріся стримує їх.)

ОРИСЯ. Ні, ні!

МАЧУХА й ЯВДОХА (разом). Ми були до тебе злі, а ти не раділа, а плакала за нами, як ми позамерзали.

ОРИСЯ: Мамочко, Явдошко, не кажіть, не кажіть уже нічого, не треба! Забудьмо те, що було! (Плаже з радості). Я така рада, що ви живі й любите мене! Господь почув мою молитву. Будемо всі щасливі, будемо любитись і шанувати одне одного. Добра в нас вистачить: і для нас буде (обіймаються) і для нашого народу.

ЗАСЦЬ (з-під куща до Крука). Що за дивовижка, чи ти чуєш? Явдоха й Мачуха стали добрі!

КРУК. Кра, кра, чи це може бути правда, що й Мачуха? Оце так, оце так, кра, кра! (несміливо підходять).

МАЧУХА (побажила їх). Ідіть, любі звірятка, не бійтесь: ми вже не ті. Христос народився, і наші душі переродилися.

ЯВДОХА (підходить ближче). Я також винна перед вами, простіть мені, звірятка!

ЗАСЦЬ і КРУК (вже сміливо підскакують). Оце так, оце так! Це нам подобається! (Крук махає крилами, Засць плеще в долоні.)

(Магуха, Оріся гладять їх, Явдоха дає їсти. Входить Дід Мороз).

ДІД МОРОЗ (до Орісі). Це за твою добрість Господь послав вам усім велику ласку: зробив добрими мачуху й Явдоху, а тобі, дівчино (гладить Орісю по голові), дав ласкаву матір і сестру. За таку твою велику добрість проси в мене, чого хочеш, я випрошу для тебе в Бога.

Сцена в лісі (III дія) — Люди знаходять сирітку

ОРИСЯ. Я хочу долі й щастя для нашої України.

ДІД МОРОЗ (до залі). Любіть її, діти, єднайтеся, працюйте для Неї, і Вона стане могутньою й щасливою. А тепер, гей, всі збирайтеся, повеселимося! (Плеще в долоні.)

(Злітаються: Зима, Сніжинки, Цариця Сніжинок, Засць, Зайзенята, Крук. Всі беруться за руки, танцюють. А в колі: Магуха, Оріся, Явдоха).

ДІД МОРОЗ (до дітей на залі). Любі дітки, любіть батьків, рідний край і працюйте для свого народу та жалуйте звірят! Будете? (Діти з залі кричать: „Будемо!”). А тепер одержите від Діда Мороза гостинці!

(Зайці і Крук привозять скриню з гостинцями. Дід Мороз сходить зі сцени і роздає дітям дарунки).

ПОБАЖАННЯ КОЛЯДНИКІВ

Дай, Боже, Вам, Пане Господарю (Пані Господине) з нинішнім Різдвом, Народженням Христом: добра, здоров'я, щастя і долі, всього достоту в хаті, стодолі, а в полі кіп, як на небі зірок! Щоб прожили від Різдва до Нового Року, від Нового Року до Богоявлення, від Богоявлення до Воскресіння і на многа літ, аж поки Господь признає вік. Христос родився!

Оформлення сцени Івана Хоміна, постановника п'єски в школі св. Юра в Нью Йорку 1965 р.

ЗАЙЧИК-ПОБІГАЙЧИК

ЗАЯЧА РІДНЯ

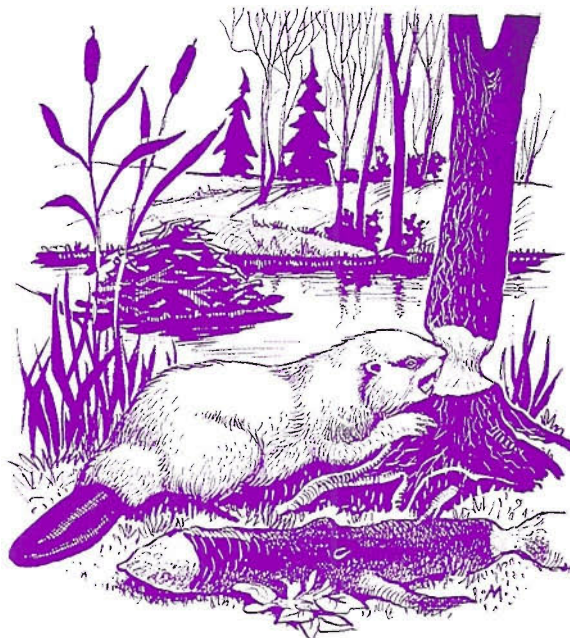
Увесь час по дорозі додому і вдома зайчиха розповідала дітям про заячу рідню.

— Білочка — це наша найближча родичка. Тільки живе вона не в земляних норах, як ми, зайці, а робить собі гнізда на деревах по дуплах. І в дупло те, наче в комору, понаносить вона горіхів та шишок, щоб було чим узимі годуватися. Оце ви бачили її. Вліті вона руда, а взимі шерсть у неї сіренька.

Крім білочки, — казала далі зайчиха, — є в нас іще багато рідні: крілик, або трусик, ховрашок і бобер. Всі вони мають однакові передні зуби — довгі та міцні, трохи вигнуті, як серп, і на кінчиках загострені, як долото. Цими зубами дуже зручно гризти, і тому вся наша родина так і називається гризунами.

З нашої рідні дуже цікаво знати про бобра. На масть він темний, шерсть аж полискується, так сріблом і відсвічує і дуже м'яка. Бобер — це напівводяне звірятко, завжди живе коло річок цілими громадами. На воді бобри будують греблю, а коло греблі стирчать з води хатки бобрів, зроблені з дерева і глини. Верхи хаток замазані глиною, щоб вода не залила, а двері зроблені під водою; пірне бобер під воду й опиниться в своїй хатці. Їдять бобри кору дерев і вліті роблять великі запаси на зиму. Не великий це звір, менший від зайця, але дужий тим, що живе громадою. Тому то, помагаючи один одному, можуть вони і річку перегатити, і хатки собі на воді збудувати.

Є ще в нас родич, що живе в близькім сусідстві з людиною — це миша. Живе вона всюди, де тільки живе людина — у хатах, коморах, льохах, і тому зветься хатньою. А є такі миші, що вліті живуть у полі, їдять усяке зерно і хробачків, а на зиму ховаються в норі на полях або переходять знов у будинки чи в стирти. Це — польові миші. Серед мишей є й співучі — такі, що вміють співати. Миші звичайно сірі, але є серед них також білі.

На мишу дуже схожі пацюки, або шурі, тільки вони значно більші.

Отже, знайте, мої любі гризунчики, що ви належите до великої родини гризунів! — поважно закінчила зайчиха. — Усюди знайдете нашу рідню — і в лісі, і в полі, і в хаті, і не тільки на суходолі, а навіть у воді.

ЧОГО ЗАЙЦІ СТАЛИ БЕЗХВОСТИМИ

Познайомившись із білочкою, зайченята не раз бувало розмовляли з нею, зустрічаючись у лісі. Білочка охоче обзивалася до них, але була дуже гостра та їдка на язик, звикла декого на кпи брати. То не раз посмішувалася і над зайченятами.

— Добридень, тіточко! — вітали її зайченята.

— Добридень, безхвості родичі! — відповідала білочка. — Ну й зласкавилась до мене доля ріднею: верхня губа трісла, хвіст — одна лиш познака, що хвіст. Ото ридонька!

— Та ми ж не винні тому, що такими доля нас на світ привела! — відказує Зайчик-Побігайчик.

— Не винні, не винні! — передрочувалась білочка. — А ти хіба знаєш, що невинні? Чи ви знаєте, чого зайці стали безхвостими?

— Ні, тіточко, — каже Зайчик-Побігайчик, — не знаємо. Може б ви були ласкаві та нам розказали?

— Через вашу немудру заячу голову, от через що! Ось послухайте! Одній лисиці хорти відкусили хвоста. З того часу, куди воно не поткнеться, всюди сміються з куцої лисиці. Пішла куца між зайців. І ті з неї як почали сміятися, то аж губи в них трісли. З того часу ви, зайці, так і досі родитеся з тріснутими губами.

— Дарма, що я без хвоста, — каже лисиця, — проте вмю коровода скакати.

— Як? — питають зайці.

— Та так: треба вам тільки хвости позв'язувати, тоді й навчитесь.

— Ну, так позв'язуй!

Позв'язувала їм хвости, а сама збігла на шпиль та звідтам як не гукне:

— Тікайте, бо йде вовчище-помелище!

Зайці як сіпнуть усіма сторонами, так хвости й пообривали. Посходились докупки, бачать — усі без хвостів. Отож, не будьте такі немудрі та лисиці не вірте! — додала білочка. — Бувайте здорові, безхвоста родино!

Та й пострибала з гілки на гілку, з дерева на дерево.

(Продовження буде)

АВТОР КНИЖКИ ПРО МАЛЕНЬКОГО ДЗВОНАРЯ З КОНОТОПУ

Чи читали ви вже книжку „Маленький дзвонар з Конотопу”? Чи маєте її в своїй бібліотеці? Якщо маєте, то напевно знаєте, хто її автор. Так, написав її наш письменник і поет Леонід Полтава.

Усі його знаємо — часто читаємо його вірші й оповідання у нашій „Веселці”. А не одні то й бачили на сцені його казку-оперету „Червона Шапочка” з піснями й музикою, що їх скомпонував Василь Безкоровайний. А старші діти й молодь бачили оперу „Анна Ярославна”, лібретто якої написав наш поет.

І ось саме цього року Леонід Полтава закінчив 50 років свого життя, а вже кругло 30 років пише він свої численні вірші, поеми та оповідання українським дітям, пише теж твори для дитячого театру.

Багато творів для дітей написав наш письменник — не всі вони появились друком книжками, але все ж вийшла збірка віршів „Лебеді”, казкопоеми „Слон по Африці ходив”, „Жучок-щербачок” і інші. Але найкраща досі його книжка для дітей — це збірка історичних оповідань „Маленький дзвонар з Конотопу”, а для дитячого театру п'єса-казка „Червона Шапочка”.

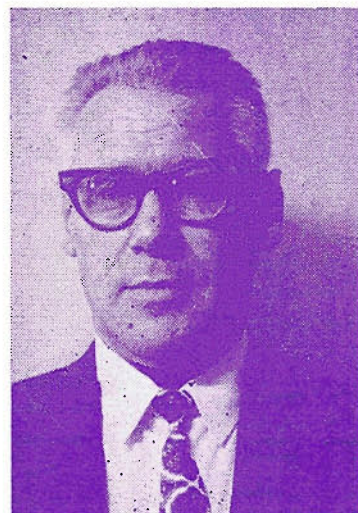
Написав він теж багато творів для дорослих — поезій, оповідань, повістей та п'єс для театру.

У 50-ліття життя вітаємо нашого поета й письменника і бажаємо від ОПЛДМ, від „Веселки” та від усіх її читачів багато сил і здоров'я для дальшої творчої праці. І всі разом просимо про нові дарунки дітям — про такі чудові нові твори, як „Маленький дзвонар з Конотопу” та „Червона Шапочка”.

Нашому поетові і письменникові — многая літа!

В. Д.

Пояснення-словничок: родич — свояк, кривний (close relative, kinsman); ховрашок — gopher; бобер — beaver; масть — краска; гребля — dam; гатити — заставляти, перегороджувати — to dam; брати на кпн — насміхатися; хорт — greyhound; коровід — circular (round) dance; помело — мітла вигортати попіл, вугілля і жар з печі (broom for cleaning hearth).

МИКОЛАЇВ ДАРУНОК

Довго в ніч я ждав на Миколая,
Слухав, чи санки не рипотять,
Чи не тупає весела згряя
Білих, мов сніжинки, янголят.

Ждав я довго, ждав і не діждався,
І не знаю сам, коли заснув,
Аж до ранку спав, не прокидався,
Хоч, здається, кожний шурхіт чув.

Аж оце уранці прокидаюсь
І очам не вірю я своїм...
О, спасибі, добрий Миколаю,
Що з дарунком Ти зайшов в наш дім!

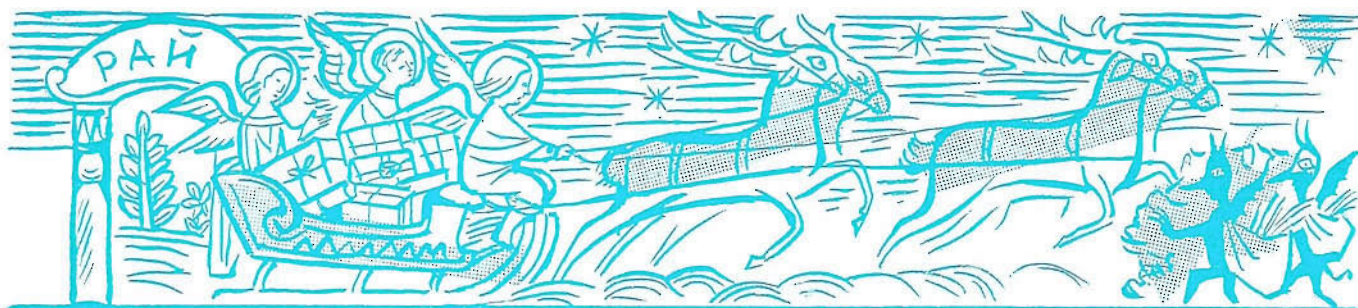
Не санками, видно, Ти приїхав,
Оленів лишивши у раю,
А в ракеті безшелесно, тихо

У кімнату прилетів мою —
І в дарунок Ти поклав на ліжку
Не півтузенья березових різок,
А барвисту українську книжку,
Повну найчудовіших казок.

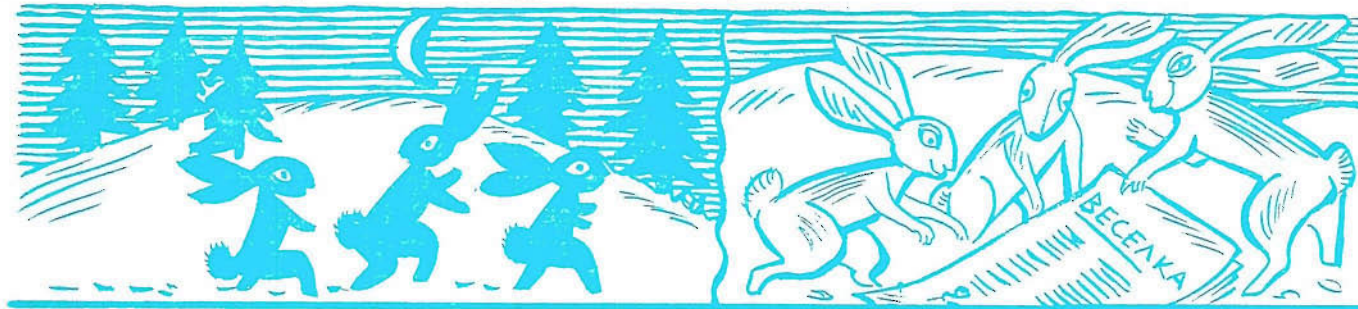
ГОЦА ДРАЛА

В ніч святого Миколая
Ангелики вийшли з раю.

На санках везли до міста
Подарунків може з триста.

Хоч ішли за кроком крок,
Щось упало їм з санок.

В ніч під свято Миколая
Бором йшла зайчаток зграя.

А як вибрались за бір,
Глип — лежить якийсь папір.

Обертали, оглядали:
— Занесім до Гоци Драли!

Занесли папір до Гоци —
Гоца з втіхи аж хихоче.

— Це ж „Веселка” — з образками
І з прегарними казками!

— Ну, сідайте всі на лави,
Прочитаю щось цікаве!

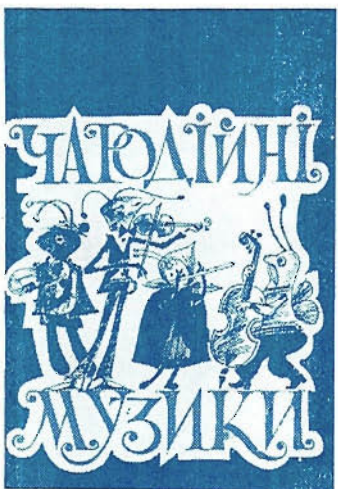

По газетці Гоца мила
Помалесеньку ходила.

Слово до слівця складала,
Диво-казочку читала.

Пізно в ніч зайці сиділи,
З дива наче оніміли.

Ви, діти, знаєте, що кожного року в листопаді-грудні відбувається в нас Двомісячник Української Книжки для дітей і молоді (в скороченні ДУКДМ). Тоді в українських школах і товариствах влаштовують „свята книжки” — з виставками і продажем книжок. Діти купують українські книжки для своїх домашніх бібліотек, декламують вірші та читають уголос казки й оповідання.

Цього року на час Двомісячника Української Книжки появилось багато нових книжок для дітей і молоді. Якщо їх не маєте ще у своїй бібліотеці, то напевно придбаєте, а може принесе їх у грудні святий Миколай чи янголик під різдвяну ялинку. Попросіть святого Миколая, і він принесе наймолодшим „Тодірків літачок” — віршоване оповідання нашого письменника Романа Завадовича, збірку віршів „Мойй Матусі”, що їх написала Катерина Перелісна, вірші поетеси Діми „Кіт — музика” і збірку Н. Мриц „Вогник”.

Децю старші діти, мабуть, уже мають або дістануть „Чарівну хустинку” Наталі Забіли, „Чародійні музики” Романа Завадовича, а ще децю старші його історичне оповідання „Я піду” і казки Юрія Тиса „Про лицаря Добриню” і „Про юнака Семенка, що волю добував”.

А всі діти — молодші і старші — дістануть казку Івана Франка „Королік і Ведмідь”. Це дуже весела й цікава казка нашого великого письменника. А напевно всі дістанете збірку казок про звірів п. з. „Пригоди Вовка Неситого”. Це чудова і багато ілюстрована книжка, яку написав Олександр Лотоцький-Білоусенко. Вона появилася вже давно в Україні, а тепер вийшла новим, третім виданням. „Пригоди Вовка Неситого” читатимуть усі — і молодші і старші діти, вона дуже цікава для пластових новаків та юних сумівців, бо вони влітку живуть серед природи у таборах і люблять лісових звірят — зайчиків, оленів, вивірок. Ну, а вовка краще не зустрічати, але читати про його пригоди дуже цікаво!

А є ще одна книжка, та така чудова, що всі-всі діти і молодь її конечно придбають в дні св. Миколая або на Різдво. Це книжка під назвою „Маруся”, що вже сто років друкується різними мовами — французькою, англійською, італійською, німецькою і іншими. Написала її велика українська письменниця Марія Марковичева — Марко Вовчок (таке було її приbrane літературне ім'я). Але видати цю книжку в Україні вона не могла, бо забороняла московська влада. Тоді „Маруся” появилася в перекладі французькою мовою у Франції і там видають її і досі як обов'язкову лектуру в школах. І ось тепер появилася „Маруся” у нас в перекладі з французької мови — появилася таким гарним ілюстрованим виданням, з такою чудовою ко-

КАТЕРИНА ПЕРЕЛІСНА

НАТАЛІЯ ЗАБІЛА

ЧАРІВНА
ХУСТИНКА
КАЗКА

НІНА МУДРИК-МРИЦ

ВОГНИК

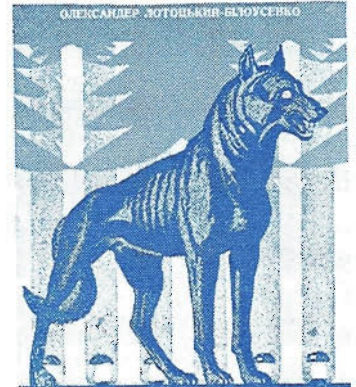

Родан Завадович
ПІДУ!
Історичне оповідання

Юрій ТИС
КАЗКА
ПРО ЛИЩАРЯ ДОБРИЮ
ТА ЙОГО
СЕСТРИЧКУ ЗАБАВУ

Олександр Лотошкін-Влоуєнко
Природа
КОВКА НЕСИТОГО

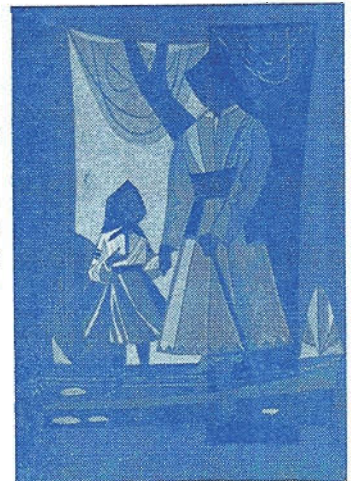
ІВАН ФРАНКО
КОРОЛИК І ВЕДМІДЬ
С. ВАСИЛЬЧЕНКА, Р. ЗАВАДОВИЧА

льоровою обкладинкою, що хто побачить її, то зразу її купує.

„Марусю” читають усі — і діти, і молодь, і дорослі. А хто її ще не має, то конечно придбає в часі Двомісячника Української Книжки — для себе і як прекрасний дарунок на уродини чи на Різдво під ялинку.

Є й інші гарні, з численними ілюстраціями книжки, що їх видало ОПЛДМ — Об'єднання Працівників Літератури для Дітей і Молоді. Хто хоче мати каталог усіх цих книжок — може написати до ОПЛДМ, і дістане його даром. Пишіть на таку адресу:

NASHYM DITIAM — OPLDM
с/o St. Mary's Credit Union
278 Bathurst St.
Toronto 133, Ont., Canada

ЧИТАНКА — ПРО „ВЕСЕЛКУ”

У Австралії вийшла українська читанка Марії Дейко під назвою „Про що тирса шелестіла” для учнів 6-ої класи Рідної Школи та Шкіл Українознавства. У тій гарно ілюстрованій читанці є багато віршів, казок, оповідань, пісень з нотами, є також кілька цікавих п'єс для драматичних гуртків. А між тими короткими п'єсами С. Васильченка, Р. Завадовича й ін. є коротенький веселий „Вертеп” Л. Полтави, на стор. 151-152. І в тому „Вертепі” є гарна згадка про „Веселку”.

„Вертеп” із зображенням Новонародженого Ісуса із зіркою-зорею носять колядники під час Різдва від дому до дому. А назбирані від господарів тих домів гроші передають на добрі цілі. Так ось у тому „Вертепі” є такі слова Козака до вертепної Кози:

„Козо, хто тобі допомагає?
„Коза:

Хто на „Веселку” дари складає!
Міхонша:

Хто на „Веселку” покласти може,
Тому напевно Бог допоможе!
Бо це підмога кожній дитині,
Що виростає не в Україні,
Але на радість мамі і тата —
Рідний журналік вміє читати!”

Отак наша „Веселка” потрапила до українського підручника-читанки для 6-ої класи проф. Марії Дейко „Про що тирса шелестіла”. Це дуже гарне відзначення для журналу УНСоюзу, для нашої „Веселки”, бо читанки Марії Дейко вивчають діти у всіх вільних країнах світу.

Щоб „Веселка” була ще гарніша, заколядуймо на неї під час цього Різдва! (В. Г.)

БОГДАН-СИЧОВИЙ СТРЕЛЕЦЬ ІСТОРИЧНА КАЗКА UKRAINIAN TALE ВОНДАН-СИЧОВУ STRILETS

РОЗДІЛ IV: УПОЦЕРЕК БОЙОВОГО ФРОНТУ

CHAPTER IV: ACROSS THE BATTLEFRONT

— А тепер з Богом! — сказав Богдан і перехрестив хлопців на дорогу.

“And now go with God!” said Bohdan and made the sign of cross as the boys took off.

На бойовому фронті було спокійно, і хлопці під прикриттям кущів без перешкод зійшли вниз до потоку.

All was quiet at the battlefield and the boys, hiding behind the bushes, easily made their way to the stream in the valley.

Але перед першими хатами сусіднього села хлопців зустріла московська стежа.

But just before they reached the first village huts, the boys were accosted by the Russian sentry.

Один солдат перешукав у хлопців усі кишені й обмацав пазухи, а другий заглядав у чоботи.

One soldier searched the boys pockets, another looked inside their boots.

— Це тільки ломаччя! — сказав уківці солдат і махнув рукою.

“It’s only dry wood,” said the soldier and waved his arm.

Незабаром хлопці віталися із здивованим дядьком Прокопом.

Soon the boys were exchanging greetings with the surprised uncle Prokip.

(Кінець четвертого розділу)

(End of chapter four)